

Twee zaken herinneren Usquert aan oorlog

"Een Duitsch vliegtuig bij Usquert geland", kopte de Nieuwe Provinciale Groninger Courant op 27 oktober 1939. Engeland en Duitsland waren sinds 1 september van dat jaar in oorlog. Nederland wilde neutraal blijven. Duitse en Engelse vliegtuigen waren in ons luchtruim niet welkom, maar ze hadden daar weinig boodschap aan. Dat Duitse toestel was een verkenner met een defecte motor. Hij was op de terugreis vanuit Frankrijk. Hij was al op verschillende plaatsen in ons land gesignaleerd. De vlieger vond het niet verantwoord om op een motor verder te vliegen. In vrij slecht weer werd daarom rond vijf uur in de middag van de 26e oktober een geschikte plek gezocht voor een noodlanding.

Het bij Usquert aan de grond gezette Duitse vliegtuig.

Al cirkelend boven het Groninger land kwam het toestel in de buurt van Usquert. Rond kwart voor zes maakte de Duitse bemanning met zijn Dornier een noodlanding in de polder op het land van H.C.Smit (nu een NAM-locatie). De marechaussee in Uithuizen nam de mannen gevangen. Ze brachten de nacht door op de militaire politiepost om daarna te worden geïnterneerd in Fort Spijkerboor bij Amsterdam. Van daaruit werden ze tijdens de meidagen van 1940 via Scheveningen naar Engeland vervoerd.

In Groningen werd op die 10e mei vrijwel niet gevochten: een dode en vier gewonden aan Nederlandse kant. Ook Usquert werd geruisloos bezet. Daar was toen nog niet bekend dat de 28-jarige piloot

Pieter Tako Bierema in de vroege ochtenduren van de tiende mei bij Kijkduin was sneuveld. Bierema werd op 15 februari 1912 in Usquert geboren. Als gewoon dienstplichtige van de lichter 1932 ging hij op 4 oktober 1932 in dienst. Na groot verlof begint hij in mei 1936 begint aan de opleiding tot vlieger. Hij wordt uiteindelijk commandant van een hele afdeling jagers.

Het waren trage, krakkemikige Fokkers. Het wachten was op de moderne Fokker G1 jager, maar die kwam niet. Het Ministerie van Oorlog had in Amerika ondertussen achttien lichte Douglas-bommenwerpers gekocht. Dat werd Bierema's nieuwe toestel.

Maar de Douglas moest tijdens de meidagen uit pure armoede dienst doen als jager.

Dat kregen de vliegers pas op 7 mei te horen. Het was een taak, waarvoor het vliegtuig niet gebouwd was: veel te traag en niet wendbaar genoeg. Kansloos in een luchtgevecht met de snelle en wendbare Duitse jagers. "Ze werden binnen het uur als wilde eenden uit de lucht geschoten," herinnerde een collegavlieger zich later.

Op 10 mei was Bierema patrouillecommandant. In formaties van drie moesten de Douglas-vliegtuigen de Duitsers bestoken. In de vroege morgen van die tiende mei stonden de vliegtuigen op Ypenburg klaar voor een onmiddellijke start. Om 3.55 uur begon de Duitse aanval. Het vliegveld werd beschoten en gebombardeerd. De Douglassen gierden over de startbaan en

stegen op. Bierema kon zijn patrouille niet bij elkaar houden. Het was al snel ieder voor zich. Fel beten de Nederlandse vliegtuigen van zich af, maar het was kansloos.

Bierema schoot al zijn munitie leeg op Duitse jagers en bommenwerpers en probeerde toen naar vliegveld Haamstede uit te wijken. Bij Hoek van Holland werd zijn Douglas echter belaagd door Duitse Messerschmidt-jagers en werd zijn toestel geraakt. Een andere piloot zag hoe Bierema's noodlanding op het strand bij Rozenburg mislukte. Ook een tweede poging faalde. Vijf minuten later, om 5.35 uur, werd hij in een luchtgevecht met drie Duitse jagers neergeschoten. Even buiten Hoek van Holland stortte de Douglas in zee. Bierema en

zijn boordschutter kwamen om.

Tako Bierema werd op 8 juni 1940 op de Algemene Begraafplaats in Usquert begraven. Het hele dorp rouwde. Aan hem werden na de oorlog postuum het Vliegerkruis en het Oorlogsherinneringskruis met de gesp 'Nederland Mei 1940' toegekend. Vlak na de oorlog kreeg een kazerne van de luchtmacht in Appingedam zijn naam. Maar welke 'Damber' weet nu nog dat er tot begin jaren vijftig aan de Stationsweg een Tako Bierema-kazerne heeft gestaan?! De herinnering aan deze Usquertse zal waarschijnlijk langer voortleven in Rijswijk. Daar is een straat naar hem vernoemd, vlak bij het Ypenburg.

BEN HUMMEL

NvH 29-4-00